

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО НАН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ВИРОБНИКІВ ФІТОСИРОВИНИ УКРАЇНИ

«PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА»

Матеріали

**III Науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої 180-річчю Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця**

Том 2

**18 лютого 2022 року
м. Київ**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Мінарченко В. М., доктор біологічних наук, професор
Карпюк У. В., доктор фармацевтичних наук, професор
Бутко А. Ю., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Ковальська Н. П., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Ламазян Г. Р., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Чолак І. С., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Ємельянова О. І., кандидат медичних наук, доцент
Махиня Л. М., кандидат біологічних наук, доцент
Струменська О. М., кандидат медичних наук, доцент
Підченко В. Т., кандидат фармацевтичних наук, доцент

PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА: матеріали III Науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 180-річчю Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, 18 лютого 2022 р.). – Київ, 2022. Т. 2. 332 с.

ISBN 978-966-437-620-1 (повне зібрання)

ISBN 978-966-437-622-5 (Том 2)

Збірник містить матеріали III Науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 180-річчю Національного медичного університету імені О.О. Богомольця «PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА». У збірнику опубліковано результати наукових досліджень провідних вчених України та іноземних фахівців з питань фітохімічного аналізу, стандартизації лікарської рослинної сировини, інтродукції, ресурсознавства лікарських рослин. Висвітлено питання технології та аналізу лікарських засобів рослинного походження, дієтичних добавок, лікувально-профілактичних та косметичних засобів. Представлені фармакологічні дослідження з питань безпечності та застосування у клінічній практиці лікарських засобів рослинного походження. Розглянуто проблеми модернізації навчального процесу та орієнтації на дистанційне навчання у закладах освіти.

Матеріали представляють інтерес і можуть бути корисними для широкого кола наукових та науково-педагогічних працівників наукових установ, закладів вищої освіти фармацевтичного, медичного, біологічного профілю, докторантів, аспірантів, студентів, співробітників фармацевтичних підприємств та громадських організацій.

Друкується в авторській редакції. Відповідальність за достовірність наданого для видання матеріалу несуть автори одноосібно. Будь-яке відтворення тексту без згоди авторів забороняється. Матеріали пройшли антиплагіатну перевірку за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism

ISBN 978-966-437-620-1 (повне зібрання)

ISBN 978-966-437-622-5 (Том 2)

© Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2022

© Колектив авторів, 2022

менше з сировини *Inula helenium* L. й *Echinacea purpurea* (L.) Moench. (35,5% та 31,95% відповідно).

Висновки. Встановлено, що процес проростання насіння огірка посівного сорту Ніжинський та формування у проростків бічних корінців залежить від концентрації відвару та виду сировини. Відсутність ростових процесів відмічена у варіанті з концентрацією розчину 5:5 відварів з сировини кореневищ і коренів *Echinacea purpurea* (L.) Moench., *Inula helenium* L., *Arctium lappa* L. У інших варіантах спостерігалось зменшення кількості проростків у порівнянні зі контролем, що дозволяє висловити попереднє припущення, що усі досліджувані відвари проявляють середній ступінь цитостатичної активності. Доведено, що двокомпонентні суміші відварів кореневищ та коренів *Echinacea purpurea* (L.) Moench. та *Inula helenium* L., зумовили втрату здатності до проростання у шести варіантах з дев'яти, що вказує на сильну цитостатичну активність. За результатами проведених фітохімічних досліджень коренів з кореневищами встановлено, що найвищий вміст екстрактивних речовин (71,5%) у коренях *Arctium lappa* L.

Перелік посилань:

1. Иванов В.Б. Использование корней как тест-объектов для оценки биологического действия химических соединений / В.Б. Иванов // Физиология растений – 2011. – Т. 58, № 6. – С. 944-952.

2. Технологія оздоровчих напоїв та фітоконцентратів: лабораторний практикум для студ. освітнього ступеня «магістр» спец. 181 «Харчові технології» спеціалізації «Технології харчових продуктів оздоровчого та профілактичного призначення» ден. та заоч. форм навчання / уклад. Н. О. Стеценко, Г. О. Сімахіна, І.Л. Ясінська, О.М. Соколова. – К.: НУХТ, 2017. – С.54-60.

3. Фармакогнозія з основами біохімії рослин: Підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. та фармац. ф-тів вищих мед навч. закл. III—IV рівнів акрид. (2-е вид.) / Ковальов В. М., Павлій О. І., Ісакова Т. І. – Х: Вид-во НФаУ, МТК-книга, 2004. – 704 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛАДУ М'ЯКИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ РЕКТАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Лесніцький Я.О., Глущенко О.М., Кривоцюк М.Ю.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна

terminol@ukr.net, chelentechnos@gmail.com,
mari4ka.savchuk78@gmail.com

Ключові слова: м'які лікарські засоби для ректального застосування, геморой, БАР рослинного походження.

Вступ. На сьогодні геморой є одним із поширених проктологічних захворювань: страждає 45% дорослого населення [2]. Близько 30% випадків потребують хірургічного втручання, ускладнення у після операційному періоді

зустрічається в 35% пацієнтів [1]. Малорухливий спосіб життя, нераціональне харчування, великі фізичні навантаження стають причиною загострення геморою, а консервативне лікування спрямоване на усунення цієї проблеми [5]. Однак побічна дія лікарських засобів потребує пошуку нових природних ліків.

Матеріали та методи. Літературні джерела, Державний реєстр лікарських засобів, компендіум. Для оцінки складу лікарських засобів для ректального застосування використовувався контент-аналіз.

Результати та їх обговорення. На початку нами був проведений контент-аналіз м'яких лікарських засобів (МЛЗ) для ректального застосування зареєстрованих на фармацевтичному ринку України. Результати наведені в таблиці 1 [3,4].

Таблиця 1

Аналіз асортименту м'яких лікарських засобів для ректального застосування

Торгівельне найменування	Фармакотерапевтична група	
	Діючі речовини	Допоміжні речовини
1	2	3
Антигемороїдальні засоби для місцевого застосування		
Проктан мазь, Україна	сульфаніламід, камфора рацемічна	бутилгідрокситолуол, бутилгідроксіанізол, парафін білий м'який, жир свинячий топлений
Прокто-глівенол крем, Швейцарія	трибенозид, лідокаїну гідрохлорид	поліетиленгліколю цетостеариловий ефір, спирт цетиловий, ізопропілпальмітат, олія мінеральна, метилпарагідроксибензоат, пропілпарагідроксибензоат, сорбіту розчин, кислота стеаринова, сорбітанстеарат, вода очищена
Проктозан НЕО мазь, Сербія	гепарин натрію, преднізолону ацетат, полідоканол	парафін, олія мінеральна, ланолін, кремнію діоксид колоїдний безводний
Засоби для лікування геморою та анальних тріщин місцевого застосування		
Реліф мазь, США	фенілефрину гідрохлориду	олія мінеральна, вода очищена, віск білий α -токоферол, олія чебрецю, олія кукурудзяна, гліцерин, парафін білий м'який, метилпарагідроксибензоат, ланолін, пропілпарагідроксибензоат, кислота бензойна, ланоліновий спирт, парафін
Геморрон мазь, Канада	фенілефрину гідрохлориду,	петролатум (вазелін), олія мінеральна, ланолін, віск білий, парафін, віск мікрокристалічний, ланоліновий спирт,

	жиру печінки акули (вітамін А)	вода очищена, гліцерин, олія кукурудзяна, метилпарабен, пропілпарабен, кислота бензойна, бутилгідроксианізол, токоферол (вітамін Е), олія чебрецю.
Проктозан, мазь, Німеччина	буфексмак, вісмуту субгалат, титану діоксид, лідокаїну гідрохлориду моногідрат	твердий жир, олія мінеральна легка, сорбітансексвіолеат, ізопропілпальмітат, вода очищена, олія мінеральна, поліетилен; сорбіту розчин, що не кристалізується
Ауробін мазь, Угорщина	преднізолону капронат, лідокаїну гідрохлорид, декспантенол	полісорбат 60, триклозан, метилпарабен, спирт цетиловий, гліцерин, пропіленгліколь, поліетиленгліколю стеарат, олія мінеральна, диметикон, тригліцериди середнього ланцюга, кислота стеаринова, вода очищена
Хеденза мазь, Німеччина	моноклоркарвакрол, іхтаммол, левоментол	олія арахісова, олія соняшникова, поліетиленгліколю (макроголу) цетостеариловий ефір, октилдодеканол, ланолін, олія льону, вода очищена
Прокто-мазь, Україна	преднізолону ацетат, лідокаїну гідрохлорид, декспантенол	пропілпарабен, метилпарабен, полісорбат 60, мінеральна олія, поліетиленгліколю стеарат, спирт цетостеариловий, гліцерин, пропіленгліколь, тригліцериди середнього ланцюга, диметикон, кислота стеаринова, вода очищена
Постеризан, мазь, Німеччина	стандартизованої суспензії культури бактерій (містить $3,3 \times 10^8$ E.coli)	ланолін, парафін жовтий м'який
Постеризан ФОРТЕ мазь, Німеччина	стандартизованої суспензії культури бактерій (містить 5×10^8 E.coli), гідрокортизону	ланолін, парафін жовтий м'який
Засоби для лікування геморою та анальних тріщин для місцевого застосування.		

Кортикостероїди. Флуокортолон		
РЕЛІФ®ПРО	флуокортолону півалат, лідокаїну гідрохлорид (безводний)	полісорбат 60, сорбітанстеарат, спирт цетостеариловий, олія мінеральна, парафін білий м'який, динатрію едетат, натрію дигідрофосфат дигідрат, натрію гідрофосфат додекагідрат, спирт бензиловий, вода очищена
Засоби для лікування геморою та анальних тріщин для місцевого застосування. Місцевоанестезуючі засоби		
Реліф Адванс мазь, США	бензокаїн	олія мінеральна легка, парафін білий м'який, пропіленгліколь, метилпарабен, пропілпарабен, сорбітанстеарат.

Виходячи з даних табл.1, можна стверджувати, що МЛЗ для ректального застосування представлені чотирма фармакотерапевтичними групами: Антигемороїдальні засоби для місцевого застосування; Засоби для лікування геморою та анальних тріщин місцевого застосування, Засоби для лікування геморою та анальних тріщин місцевого застосування. Кортикостероїди. Флуокортолон та Засоби для лікування геморою та анальних тріщин місцевого застосування. Місцевоанестезуючі засоби, а переважають лікарські засоби для лікування геморою та анальних тріщин для місцевого застосування.

Вибір методу та оптимальної методики лікування геморою залежить від ступеня важкості захворювання та наявності ускладнень. Консервативне лікування хронічного геморою показане при I та II ступенях хронічного геморою, що супроводжується дотриманням відповідної дієти, обмеженням важких фізичних навантажень. Сучасний арсенал МЛЗ і супозиторіїв максимально спрощує лікареві і пацієнтові процес лікування [3-6].

При медикаментозному лікуванні даної патології, виходячи з даних проведених досліджень, використовуються як моно так і комбіновані МЛЗ, що містять: протимікробні (стрептоцид), протизапальні, антисептичні (трибенозид, преднізолон, преднізолону капронат, буфексамак, монохлоркарвакрол, іхтамол, флуокортолону півалат, левоментол, камфора), місцеві знеболюючі (полідоканол, місцеві анестетики (лідокаїн, лідокаїну гідрохлорид, бензокаїн), альфа-адреноміметик фенілефрину гідрохлорид), препарати *E. coli*, ранозагоюючі (декспантенол, жир печінки акули). На наш погляд при комбінованому лікуванні геморою мають використовуватись ЛЗ, що містять біологічно активні речовини рослинного походження (БАР) протизапальної, капіляростабілізуючої та знеболювальної дії, які відсутні в досліджуваних препаратах.

Висновки. Широке поширення геморою в розвинених країнах має характер епідемії, тому розробка ліків, що містять природні компоненти є актуальною.

Перелік посилань:

1. Олійник І. М. Аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку ректальних лікарських засобів, що застосовуються для лікування проктологічних захворювань / І. М. Олійник, С. М. Феденько, М. І. Федоровська // Фармацевтичний часопис. – 2018. – № 1. – С. 81-86.
2. Чобей С. М. Використання біофлавоноїдів у комплексному лікуванні геморою / С. М. Чобей / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Медицина. – 2015. – Вип. 1. – С. 173-177.
3. Державний реєстр лікарських засобів – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua>.
4. Компендіум лікарських засобів – Режим доступу: <https://compendium.com.ua>.
5. <http://health-ua.com/article/18428-suchasna-dagnostika-ta-lkuvannya-hronchnogo-gemoroyudosvd-koloproktologchno>
6. https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_surgery_1/16.%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%A4%D0%9F%D0%94%D0%9E/02.%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97/Metod_Hemorhoides_trishchyna_prolaps.pdf

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ФІЗИКО-ХІМІЧНИЙ АНАЛІЗ У СТВОРЕННІ ЛІКІВ» СТУДЕНТАМ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА ОСНОВІ ОНЛАЙН-КОНТЕНТУ

Лисенко Т.А., Зайцева Г.М., Привалко Е.Г.

**Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна**

t.lysenko@nmu.ua, g.zaitseva@nmu.ua, elprival@ukr.net

Ключові слова: вибіркова дисципліна за спеціалізацією, денна форма навчання, дистанційне навчання

Вступ. Зважаючи на карантинні обмеження через пандемію вірусу COVID-19 та, як наслідок, віддалену форму підготовки, яка є переважальною вже другий навчальний рік поспіль, нагальною проблемою сьогодення постає ефективна організація процесу дистанційного навчання здобувачів медичних вузів, серед яких і студенти фармацевтичного факультету денної та заочної форми навчання Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Особливо гостро постає проблема проведення практичних та лабораторних занять, на яких здобувачі мають опановувати практичні навички з різних хімічних дисциплін. Так, вивчаючи вибіркову дисципліну за спеціалізацією «Фізико-хімічний аналіз у створенні ліків» студенти мають опанувати навички в галузі аналізу лікарських засобів та біологічно-активних сполук на етапі пошуку/створення лікарських засобів; інтерпретації результатів фізико-хімічного аналізу при створенні